

КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ АРХІТЕКТУРИ, БУДІВНИЦТВА ТА УПРАВЛІННЯ

Циклова комісія Управління та адміністрування

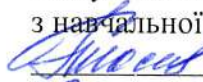
(Назва циклової комісії)

Відділення Управління та адміністрування

(Назва відділення)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

 Тетяна КОСА

«30» 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕГІОНАЛЬНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

(Назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Освітньо – професійна програма Організація виробництва

Освітньо – професійна програма Логістика

Освітньо – професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

Робоча програма навчальної дисципліни «Регіональний менеджмент»
для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

Галузь знань **07** Управління та адміністрування

Спеціальність **073** Менеджмент

Освітньо – професійна програма Організація виробництва

Освітньо – професійна програма Логістика

Робочу програму навчальної дисципліни уклав: Джікія Л.Д., фахівець.

Робочу програму навчальної дисципліни «Регіональний менеджмент»

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії «Управління та адміністрування»

Протокол № 2 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії Вікторія ЦИРЮК

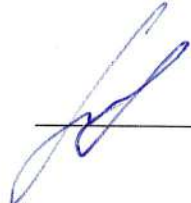
Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

«26» 08 2024 року Тетяна КОСА

Розглянуто

Методист коледжу

«27» серпня 2024 року Ірина ТИМОШЕНКО

Схвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «28» 08 2024 року

Голова методичної ради Тетяна КОСА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва навчальної дисципліни	Регіональний менеджмент
Статус	Обов'язкова компонента освітньо–професійної програми
Форма навчання	Денна
Мова викладання	українська
Кількість кредитів ЄКТС/ годин	3/90
Індивідуальне завдання (курсовий проект, курсова робота)	Не передбачено
Форма контролю	<u>Залік</u>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Регіональний менеджмент» є формування систематизованого комплексу знань про загальні принципи, методи і форми управління адміністративною територією та навичок щодо обґрунтування управлінських рішень стосовно різних аспектів соціально-економічного розвитку регіону.

Завдання навчальної дисципліни «Регіональний менеджмент» полягає у вивченні основних принципів, методів і форм управління регіональним розвитком, методичних підходів до оцінки рівня соціально-економічного розвитку регіону; формулюванні та аналізу змісту основних функцій регіонального менеджменту; дослідженні фінансових основ регіонального управління; оволодінні навичками самостійного здійснення аналізу та оцінки рівня соціально-економічного розвитку регіону, його трудового потенціалу з використанням комп'ютерної техніки.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ЗКЗ. Здатність спілкуватися державною мовою, як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

СК3. Здатність застосовувати знання теорії і практики менеджменту для вирішення типових спеціалізованих задач професійної діяльності.

СК4. Здатність управляти підрозділом і налагоджувати необхідні комунікації в процесі управління.

СК6. Здатність планувати, аналізувати, контролювати та оцінювати власну роботу і роботу інших працівників.

СК7.Здатність планувати час та керувати ним (тайм-менеджмент).

СК.10 Розуміння принципів психології та використання їх професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни формуються результати навчання відповідно до **ОПП**:

РН2. Володіти державною та іноземною мовами для складання ділових паперів і комунікацій у професійній діяльності.

РН5.Застосовувати сучасний інструментарій менеджменту під час розв'язання професійних завдань.

РН8. Знаходити оптимальні, обґрунтовані, творчі рішення для розв'язування професійних завдань.

Очікувані результати навчання:

Тема 1. Регіональний менеджмент як наука і сфера практичної діяльності.

- знати зміст і основні поняття регіонального менеджменту;
- знати етапи формування регіонального менеджменту як науки та сфери практичної діяльності;
- розуміти сутність та взаємозв'язок понять «адміністративно-територіальна одиниця», «регіон», «економічний район»;
- знати головну мету і пріоритетні завдання регіональної економічної та соціальної політики.

Тема 2. Система регіонального менеджменту.

- знати адміністративно-територіальний устрій і регіоналізацію країни;
- розуміти базові поняття: регіон, регіоналізація, регіональна економіка, регіональна політика;
- знати принципи, методи та інструменти регіонального менеджменту, інструменти регіонального управління та їх взаємозв'язок.

Тема 3. Ресурсне забезпечення регіонального управління.

- знати природно-ресурсний потенціал регіонів, біосферний потенціал регіонів, земельні ресурси регіонів;
- знати матеріальні, фінансові, трудові, інформаційні, інтелектуальні та історико-культурні ресурси регіонального управління;
- володіти сучасними технологіями в управлінні ресурсним потенціалом регіону.

Тема 4. Структура господарства регіонів.

- розуміти структуру господарства: змісті функції поняття, структуру господарства;
- знати основні економічні пропорції, співвідношення виробничої сфери та сфери послуг, секторна структура господарства, структуру господарства за технологічними укладами;
- розуміти галузеву структуру господарства регіонів;
- розуміти зміст поняття «спеціалізація господарства», методику аналізу спеціалізації регіонів за В. Айзардом.

Тема 5. Визначення та оцінювання рівня економічного розвитку регіону.

- знати підходи до визначення поняття «регіональний розвиток», основні принципи та очікувані результати регіонального розвитку;
- розуміти сутність економічного розвитку регіону;
- вміти оцінювати рівень економічного розвитку регіону, оцінювати рівень економічного розвитку регіону з використанням різних підходів.

Тема 6. Фінансова основа економічного розвитку регіону.

- знати фінансові ресурси регіону та їх види, склад державних фінансових ресурсів регіону, джерела формування регіональних фінансових ресурсів;
- знати місцеві бюджети, основні статті формування доходної частини місцевих бюджетів, загальний та спеціальний фонди витрат місцевих бюджетів;
- знати забезпечення фінансової спроможності місцевих бюджетів, шляхи забезпечення фінансової спроможності місцевих бюджетів.

Тема 7. Регіональне прогнозування та планування.

- розуміти планування територій регіонів, генеральну схему планування території України;
- розуміти поняття та зміст регіонального планування, стратегію економічного та соціального розвитку регіону, її структуру.
- знати зміст і етапи розробки програми економічного та соціального розвитку регіону.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Регіональний менеджмент як наука і сфера практичної діяльності.

Зміст і основні поняття регіонального менеджменту. Етапи формування регіонального менеджменту як науки та сфери практичної діяльності. Визначення регіонального менеджменту. Сутність та взаємозв'язок понять «адміністративно-територіальна одиниця», «регіон», «економічний район».

Регіональна економічна та соціальна політика. Сутність регіональної політики та взаємозв'язок регіональної економічної та соціальної політики. Головна мета і пріоритетні завдання регіональної економічної та соціальної політики. Формування пріоритетних завдань економічного та соціального розвитку регіону.

Тема 2. Система регіонального менеджменту.

Адміністративно-територіальний устрій і регіоналізація країни. Адміністративно-територіальний поділ країни і його недоліки. Адміністративно-

територіальний устрій України: історико-географічний огляд. Напрями і механізми вдосконалення адміністративно-територіального устрою України.

Регіоналізація України і регіональна політика. Базові поняття: регіон, регіоналізація, регіональна економіка, регіональна політика. Становлення регіональної політики в Україні. Завдання і принципи державної регіональної політики.

Принципи, методи та інструменти регіонального менеджменту. Принципи регіонального менеджменту як базові положення теорії управління. Адміністративні, економічні та соціально-психологічні методи регіонального менеджменту. Інструменти регіонального управління та їх взаємозв'язок.

Тема 3. Ресурсне забезпечення регіонального управління.

Природно-ресурсний потенціал регіонів. Біосферний потенціал регіонів. Земельні ресурси регіонів. Територія як універсальний ресурс. Ресурсний потенціал території регіону. Демографічна ємність території. Потенціал географічного положення регіонів.

Матеріальні, фінансові, трудові, інформаційні, інтелектуальні та історико-культурні ресурси регіонального управління.

Сучасні технології в управлінні ресурсним потенціалом регіону.

Тема 4. Структура господарства регіонів.

Структура господарства: змісті функції поняття. Структура господарства. Основні економічні пропорції. Співвідношення виробничої сфери та сфери послуг. Секторна структура господарства. Структура господарства за технологічними укладами. Співвідношення інвестиційного та споживчого комплексів. Співвідношення промисловості та сільського господарства. Частки у структурі господарства прогресивних галузей та новітніх технологій.

Галузева структура господарства регіонів. Загальна схема галузевої структури господарства.

Функціональна структура господарства регіонів. Складові функціональної структури регіональних господарських комплексів. Систематика господарства за енерговиробничими циклами. Міжгалузеві комплекси. Структурування

господарства за видами економічної діяльності.

Спеціалізація господарства. Зміст поняття «спеціалізація господарства». Табличні методи визначення спеціалізації господарства: традиційні підходи.

Тема 5. Визначення та оцінювання рівня економічного розвитку регіону.

Економічний розвиток регіону як складова регіонального розвитку. Підходи до визначення поняття «регіональний розвиток». Основні принципи та очікувані результати регіонального розвитку. Сутність економічного розвитку регіону.

Показники, що характеризують економічний розвиток регіону. Показники економічного розвитку регіону: виробничо-економічні, структурні, інвестиційні, показники інституціональних перетворень, зовнішньоекономічні та науково-інноваційні.

Оцінювання рівня економічного розвитку регіону. Оцінювання рівня економічного розвитку регіону з використанням різних підходів. Комплексне оцінювання соціально-економічного розвитку регіону. Якість життя як комплексний показник. Індекс конкурентоспроможності регіону.

Тема 6. Фінансова основа економічного розвитку регіону.

Фінансові ресурси регіону. Фінансові ресурси регіону та їх види. Склад державних фінансових ресурсів регіону. Джерела формування регіональних фінансових ресурсів. Баланс фінансових ресурсів регіону.

Місцеві бюджети. Місцеві бюджети, їх визначення, характеристика структури та обґрунтування необхідності формування. Місцеві бюджети в структурі зведеного бюджету України. Основні статті формування доходної частини місцевих бюджетів. Загальний та спеціальний фонди витрат місцевих бюджетів.

Забезпечення фінансової спроможності місцевих бюджетів. Шляхи забезпечення фінансової спроможності місцевих бюджетів.

Територіальна організація і безпека суспільства.

Тема 7. Регіональне прогнозування та планування.

Планування територій регіонів. Генеральна схема планування території

України.

Прогнозування регіонального розвитку. Регіональне планування. Поняття та структура стратегії економічного та соціального розвитку регіону.

Сутність регіонального прогнозування та види прогнозів. Поняття та зміст регіонального планування. Принципи здійснення регіонального планування. Стратегія економічного та соціального розвитку регіону, її структура.

Зміст і етапи розробки програми економічного та соціального розвитку регіону. Програма економічного та соціального розвитку регіону, її відмінності від стратегії. Структура програми економічного та соціального розвитку регіону. Характеристика етапів розробки програми.

Алгоритм розробки та реалізації регіональної програми. Побудова алгоритму розробки та реалізації регіональної програми, зміст його окремих блоків.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Денна форма навчання

№ заняття	Назви тем	Кількість годин								Рекомендовані джерела інформації
		Денна форма навчання								
		у тому числі								
		усього	лекції	практичні	Письмові	семінарські	самостійна робота			
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
III рік навчання, VI семестр										
	Тема 1. Регіональний менеджмент як наука і сфера практичної діяльності	12	4	2	-	-	-	6		
1	1.1.Зміст і основні поняття регіонального менеджменту. 1.2. Етапи формування регіонального менеджменту як науки та сфери практичної діяльності.	5	2	-	-	-	-	3	(O 1), (O2)	
2	1.3. Визначення регіонального менеджменту. 1.4.Сутність та взаємозв'язок понять «адміністративно-територіальна одиниця», «регіон». «економічний район».	5	2	-	-	-	-	3	(O1), (O2)	
3	Практичне заняття	2	-	2	-	-	-	-	Методичні рекомендації до виконання практичних робіт	
	Тема 2. Система регіонального менеджменту	16	6	2	-	-	-	8		

4	2.1.Адміністративно-територіальний устрій регіоналізації країни. 2.2.Адміністративно-територіальний поділ країни і його поділки.	5	2	-	-	-	3	(O1), (O2)
5	2.3. Базові поняття: регіон, регіоналізація, регіональна економіка, регіональна політика. Становлення регіональної політики в Україні. 2.4.Завдання і принципи державної регіональної політики.	5	2	-	-	-	3	(O1), (O2)
6	2.5.Принципи, методи та інструменти регіонального менеджменту. 2.6.Принципи регіонального менеджменту як базові положення теорії управління. Інструменти регіонального управління та їх взаємозв'язок.	4	2	-	-	-	2	(O2), (O1)
7	Практичне заняття	2	-	2	-	-	-	Методичні рекомендації до виконання практичних робіт
	Тема 3. Ресурсне забезпечення регіонального управління	15	4	2	-	-	9	
8	3.1.Природно-ресурсний потенціал регіонів. Біосферний потенціал регіонів. Земельні ресурси регіонів. 3.2. Потенціал географічного положення регіонів.	7	2	-	-	-	5	(O1), (O2)
9	3.3.Матеріальні, фінансові, трудові, інформаційні, інтелектуальні та історико-культурні ресурси регіонального управління.	6	2	-	-	-	4	(O1), (O2)
10	Практичне заняття	2	-	2	-	-	-	Методичні рекомендації до виконання практичних робіт
	Тема 4. Структура господарства регіонів	12	4	2	-	-	6	
11	4.1. Структура господарства: змісті функції поняття.	5	2	-	-	-	3	(O1), (O2)

12	4.2.Галузева структура господарства регіонів. Загальна схема галузевої структури господарства.	5	2	-	-	-	3	
13	Практичне заняття	2	-	2	-	-	-	Методичні рекомендації до виконання практичних робіт
	Тема 5. Визначення та оцінювання рівня економічного розвитку регіону	12	4	2	-	-	6	
14	5.1.Економічний розвиток регіону як складова регіонального розвитку. 5.2.Підходи до визначення поняття «регіональний розвиток».	5	2	-	-	-	3	(O1), (O2)
15	5.3. Оцінювання рівня економічного розвитку регіону. 5.4.Оцінювання рівня економічного розвитку регіону з використанням різних підходів.	5	2	-	-	-	3	(O1), (O2)
16	Практичне заняття	2	-	2	-	-	-	Методичні рекомендації до виконання практичних робіт
	Тема 6. Фінансова основа економічного розвитку регіону	14	4	4	-	-	6	
17	6.1. Фінансові ресурси регіону та їх види. Склад державних фінансових ресурсів регіону. 6.2. Місцеві бюджети.	5	2	-	-	-	3	(O1), (O2)
18	Практичне заняття	2	-	2	-	-	-	Методичні рекомендації до виконання практичних робіт
19	6.3.Основні статті формування доходної частини місцевих бюджетів. 6.4. Загальний та спеціальний фонди витрат місцевих бюджетів.	5	2	-	-	-	3	(O1), (O2)
20	Практичне заняття	2	-	2	-	-	-	Методичні рекомендації до виконання практичних робіт
	Тема 7. Регіональне прогнозування та планування	9	4	1	-	-	4	
21	7.1. Планування територій регіонів.	4	2	-	-	-	2	(O1), (O2)

22	7.2.Сутність регіонального прогнозування та види прогнозів. Поняття та зміст регіонального планування. 7.3. Принципи здійснення регіонального планування. Стратегія економічного та соціального розвитку регіону, її структура.	4	2	-	-	-	-	2	(O1), (O2)
23	Практичне заняття	1	-	1	-	-	-	-	Методичні рекомендації до виконання практичних робіт
	Всього:	90	30	15	-	-	-	45	

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Що вивчає регіональний менеджмент?
2. Назвіть об'єкт і предмет регіонального менеджменту.
3. Визначить поняття «регіон».
4. Для чого необхідний адміністративно-територіальний поділ країни?
5. Назвіть основні ознаки обласного регіону.
6. Що таке регіональна політика?
7. Визначить види регіональної політики.
8. Назвіть основні структурні елементи регіональної політики й визначить їх зміст.
9. Які показники лежать в основі змісту структурних елементів регіональної політики. В яких одиницях вони вимірюються?
10. Які завдання відносяться до пріоритетних на сучасному етапі регіонального розвитку України?
11. Що таке регіональний менеджмент, чим він відрізняється від регіонального управління?
12. Що таке соціально-економічна система регіону? Охарактеризуйте її складові.
13. Якого типу є соціально-економічна система регіону? Обґрунтуйте свою відповідь.
14. Чим обґрунтоване використання системного підходу в управлінні регіоном і чому?
15. Охарактеризуйте з погляду складових підсистему регіонального управління.
16. Поясніть як здійснюється процес регіонального управління? Назвіть суб'єкти й об'єкти цього процесу.
17. Охарактеризуйте основні функції регіонального управління.
18. Перелічіть й охарактеризуйте принципи регіонального управління.
19. Охарактеризуйте методи регіонального управління.

20. Перелічіть інструменти регіонального управління і обґрунтуйте взаємозв'язок між ними.
21. Що розуміється під ресурсним забезпечення регіонального управління? Охарактеризуйте кожний вид регіональних ресурсів.
22. Дайте визначення економічного розвитку регіону.
23. Чим поняття “економічний розвиток” відрізняється від поняття “економічний ріст”? Обґрунтуйте свою відповідь.
24. Які показники характеризують економічний розвиток регіону? Чому?
25. Які показники характеризують соціальний розвиток регіону?
Обґрунтуйте свою відповідь.
26. В яких цінах представляються основні економічні показники? Дайте визначення кожному виду цін.
27. Що таке економічний потенціал регіону? З яких складових він формується? Визначить їх.
28. Назвіть і охарактеризуйте етапи визначення і оцінки економічного потенціалу регіону.

6. ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Технології навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття) ;
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування)
- самостійна робота (розв'язання завдань);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

Методи оцінювання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;

- доповіді;
- презентації результатів виконаних завдань;
- захист практичних ;
- залік.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

7.1. Шкала оцінювання результатів навчання за національною системою:

Національна шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння та навички
«Відмінно»	Здобувач освіти має глибокі, міцні, систематичні знання всіх положень теорії, може вільно сформулювати закони, положення та принципи, використовує здобуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою, демонструє достатній рівень узагальнення знань	Здобувач освіти виявив всебічні, систематичні й глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; проявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому і ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
«Добре»	Здобувач освіти знає і може самостійно сформулювати основні закони та принципи, навести приклади, але не завжди може довести їх самостійно, застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим	Здобувач освіти виявив загалом добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але допустив низку помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.
«Задовільно»	Здобувач освіти відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати за допомогою викладача основні положення теорії, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може	Здобувач освіти виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; справився з виконанням завдань, передбачених програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання при

		співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, принципів з яких не може усунути самостійно.
«Незадовільно»	Відповідь здобувача освіти при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, у відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими поняттями та визначеннями курсу	Здобувач освіти не має знань зі значної частини навчального матеріалу; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал і потребує повторного вивчення навчальної дисципліни

7.2 Шкала оцінювання результатів навчання за системою ЄКТС:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю недоліків)
64-73	задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-63		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

7.РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основні джерела інформації:

1. Гладкий О. В. Менеджмент регіонального розвитку [текст] : навчальний посібник / О. В. Гладкий. – Київ : Академвидав, 2019. 246 с.
2. Регіональне управління : навч. посіб. / М. М. Іжа, Л. Л. Приходченко, С. Є. Саханенко та ін. ; за заг. ред. Л. Л. Приходченко. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2020. 652 с.

Допоміжні джерела інформації:

1. Менеджмент регіонального розвитку [текст] : монографія / О. А. Андренко, Н. М. Богдан, О. В. Васильєв та ін. ; за ред. О. В. Васильєва, К. А. Фісун. -Х. ІХНАМГ, 2010.375 с.
- 2.Менеджмент у системі юрганів державної влади та місцевого самоврядування : регіональний і муніципальний менеджмент : навч. посіб. / К. Г. Наумік, Т. О. Коваль. ІХ. : ХНЕУ, 2010. 274 с.
- 3.Регіональний та муніципальний менеджмент : конспект лекцій / Л. Й. Аведян, К. С. Безгін. - Х. : ХНЕУ, 2007. 74 с.

Інформаційні ресурси

- 1.Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. - Режим доступу: URL <http://www.kmu.gov.ua>.
- 2.Офіційний веб-портал Верховної Ради України. - Режим доступу : URL <http://rada.gov.ua>.
- 3.Офіційний веб-сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. - Режим доступу : URL <http://www.minregion.gov.ua>.
- 4.Регіони України : статистичний щорічник [Електронний ресурс]. - Режим доступу : URL <http://www.ukrstat.gov.ua>.
- 5.Сайт Державної служби статистики України. - Режим доступу : URL <http://www.ukrstat.gov.ua>.

9.ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ

Навчальний рік	Зміст внесених змін та доповнень	Номер протоколу засідання циклової комісії	Підпис голови циклової комісії